Utorok 7. júna 2022

P9_TA(2022)0225

Ostrovy a politika súdržnosti EÚ

Uznesenie Európskeho parlamentu zo 7. júna 2022 o ostrovoch EÚ a politike súdržnosti: súčasná situácia a budúce výzvy (2021/2079(INI))

(2022/C 493/04)

Európsky parlament,

— so zreteľom na články 174, 175 a 349 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ďalej len „ZFEÚ“),

— so zreteľom na nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/1058 z 24. júna 2021 o Európskom fonde regionálneho rozvoja a Kohéznom fonde ([1]),

— so zreteľom na nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/1056 z 24. júna 2021, ktorým sa zriaďuje Fond na spravodlivú transformáciu ([2]),

— so zreteľom záverečné vyhlásenie 40. výročného valného zhromaždenia komisie pre ostrovy Konferencie okrajových prímorských regiónov Európy (CPMR) z 15. apríla 2021,

— so zreteľom na 7. environmentálny akčný program a koncepcie, ktoré sú v ňom stanovené,

— so zreteľom na závery Rady z 16. októbra 2020 o stratégii EÚ v oblasti biodiverzity do roku 2030,

— so zreteľom na štúdiu vypracovanú pre Výbor pre regionálny rozvoj s názvom Islands of the European Union: State of play and future challenges (Ostrovy Európskej únie: Súčasný stav a budúce výzvy), uverejnenú v marci 2021,

— so zreteľom na štúdiu vypracovanú pre jeho Výbor pre regionálny rozvoj s názvom Cohesion Policy and Climate Change (Politika súdržnosti a zmena klímy), uverejnenú v marci 2021,

— so zreteľom na nástroj obnovy NextGenerationEU,

— so zreteľom na záverečné vyhlásenie 26. Konferencie predsedov najvzdialenejších regiónov podpísané v Ponta Delgada 18. novembra 2021,

— so zreteľom na stanovisko Európskeho výboru regiónov z 10. decembra 2020 k správe Komisie o vykonávaní oznámenia Komisie o silnejšom a obnovenom strategickom partnerstve s najvzdialenejšími regiónmi EÚ ([3]),

— so zreteľom na dohodu Rady zo 7. decembra 2021 o všeobecnom prístupe k aktualizácii pravidiel EÚ o sadzbách dane z pridanej hodnoty (DPH),

— so zreteľom na svoje uznesenie z 18. mája 2021 o preskúmaní Fondu solidarity Európskej únie ([4]),

([1]) Ú. v. EÚ L 231, 30.6.2021, s. 60.
([2]) Ú. v. EÚ L 231, 30.6.2021, s. 1.
([3]) Ú. v. EÚ C 37, 2.2.2021, s. 57.
([4]) Ú. v. EÚ C 15, 12.1.2022, s. 2.

— so zreteľom na svoje uznesenie zo 17. apríla 2018 o posilnení hospodárskej, sociálnej a územnej súdržnosti v Európskej únii: správa Európskej komisie ([5]),

— so zreteľom na svoje uznesenie zo 17. apríla 2020 o koordinovanom postupe EÚ v boji proti pandémii ochorenia COVID-19 a jej dôsledkom ([6]),

— so zreteľom na svoje uznesenie z 15. januára 2020 o Európskej zelenej dohode ([7]),

— so zreteľom na svoje uznesenie zo 14. septembra 2021 o posilnení partnerstva s najvzdialenejšími regiónmi Únie ([8]),

— so zreteľom na svoje uznesenie z 28. novembra 2019 o núdzovom stave v oblasti klímy a životného prostredia ([9]),

— so zreteľom na článok 54 rokovacieho poriadku,

— so zreteľom na stanoviská Výboru pre zamestnanosť a sociálne veci a Výboru pre poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka,

— so zreteľom na stanovisko Európskeho výboru regiónov zo 14. októbra 2020 o udržateľnom využívaní prírodných zdrojov v stredomorských ostrovných podmienkach,

— so zreteľom na správu Výboru pre regionálny rozvoj (A9-0144/2022),

A. keďže sa odhaduje, že v ostrovných regiónoch EÚ žije viac ako 20 000 000 obyvateľov (t. j. 4,6 % celkového obyvateľstva EÚ); keďže obyvateľstvo európskych ostrovov je rozdelené na približne 2 400 ostrovoch, ktoré patria 13 členským štátom;

B. keďže európske ostrovy, ktoré čelia mnohým štrukturálnym problémom, sú už z veľkej časti kategorizované ako regióny nomenklatúry štatistických územných jednotiek (NUTS) 2 alebo NUTS 3;

C. keďže ostrovy často čelia naraz viacerým a trvalým prírodným znevýhodneniam, ako je malá veľkosť, nízka hustota trvalého obyvateľstva, demografické výzvy, ako je sezónny demografický tlak, malý trh, dvojitý ostrovný charakter (ostrov a súostrovie), zložitá topografia, ktorá je veľmi podobná horským regiónom, závislosť od námornej a leteckej dopravy, ako aj závislosť od malého množstva výrobkov;

D. keďže demografické zmeny nemajú jednoliaty vplyv na všetky krajiny a regióny, ale majú väčší vplyv na regióny, ktoré už zaostávajú, čo zhoršuje existujúce územné a sociálne nerovnosti; keďže vyľudňovanie najviac postihuje vidiecke, okrajové a najvzdialenejšie regióny vrátane ostrovov, pričom najmä mladí ľudia a ženy opúšťajú tieto oblasti, čo vedie k rastúcemu podielu starších ľudí, ktorí tam žijú, čo môže zvýšiť riziko sociálnej izolácie;

E. keďže osobitné charakteristiky ostrovov sú uznané v článku 174 ZFEÚ a keďže konkrétne uplatňovanie tohto článku s osobitným zreteľom na ostrovné územia EÚ stále chýba; keďže tieto charakteristiky by sa mali zohľadniť v politikách EÚ, najmä vypracovaním osobitnej stratégie, európskeho akčného plánu a programu ostrovnej politiky s jasne vymedzenými prioritami činnosti;

F. keďže ostrovné regióny sú všetky porovnateľne menej rozvinuté ako pevninské regióny ich členského štátu a v porovnaní s nimi majú menší HDP na obyvateľa;

G. keďže tri členské štáty EÚ sú ostrovmi;

([5]) Ú. v. EÚ C 390, 18.11.2019, s. 53.
([6]) Ú. v. EÚ C 316, 6.8.2021, s. 2.
([7]) Ú. v. EÚ C 270, 7.7.2021, s. 2.
([8]) Ú. v. EÚ C 117, 11.3.2022, s. 18.
([9]) Ú. v. EÚ C 232, 16.6.2021, s. 28.

Utorok 7. júna 2022

H. keďže fyzické oddelenie ostrovov od pevniny a ich odľahlosť vytvárajú ďalšie obmedzenia, a to aj pokiaľ ide o trh práce, udržateľné dopravné spojenia a mobilitu, dovoz surovín a spotrebného tovaru, prístup výrobkov z ostrovov na susedné vonkajšie trhy, vzdelávanie, zdravotnú starostlivosť, hospodárske činnosti, prístup k vode a sanitácii, zásobovanie energiou, ako aj zariadenia na nakladanie s odpadmi; keďže toto geografické oddelenie výrazne komplikuje zelený prechod takýchto území na klimaticky neutrálne hospodárstvo;

I. keďže rovnosť v prístupe ku kvalitným a inkluzívnym opatreniam nadobúdania zručností, zvyšovania ich úrovne a rekvalifikácie, ako aj k informáciám o zdrojoch zručností a ich potrebe, poradenstvu, vzdelávaniu a odbornej príprave pre všetkých ľudí vrátane ľudí žijúcich v riedko osídlených a vysídlených vidieckych a odľahlých oblastiach a na ostrovoch je kľúčová pre udržateľnú konkurencieschopnosť, sociálnu spravodlivosť a odolnosť;

J. keďže v súlade s článkom 349 ZFEÚ musí EÚ pre najvzdialenejšie regióny, z veľkej väčšiny ostrovy, prijať osobitné opatrenia zamerané najmä na stanovenie podmienok uplatňovania spoločných politík EÚ v týchto regiónoch v oblastiach, ako sú colná a obchodná politika, fiškálna politika, slobodné pásma, poľnohospodárska a rybárska politika, podmienky dodávky surovín a základného spotrebného tovaru, štátna pomoc a podmienky prístupu k štrukturálnym fondom a horizontálnym programom Únie; keďže osobitné opatrenia vo všetkých týchto oblastiach prispievajú k posilneniu hospodárskej, sociálnej a teritoriálnej súdržnosti v EÚ;

K. keďže počas pandémie ochorenia COVID-19 sezónni a vyslaní pracovníci často nemali k dispozícii základnú zdravotnú starostlivosť, dôstojné ubytovanie, osobné ochranné prostriedky a primerané informácie; keďže často mali len nedostatočný alebo vôbec žiadny prístup k systémom sociálnej ochrany v hostiteľských členských štátoch vrátane nemocenských miezd a systémov krátkodobej nezamestnanosti; keďže mobilita pracovníkov je vo veľkej miere závislá od dostupných dopravných prostriedkov a osobitne postihnutí sú pracovníci z ostrovov a najvzdialenejších regiónov Únie;

L. keďže dlhodobé sociálne, hospodárske, environmentálne a kultúrne dôsledky krízy spôsobenej ochorením COVID-19 na ostrovných územiach Únie sú obzvlášť znepokojujúce a keďže obnova Európy musí zahŕňať aj ostrovy a nesmú pri nej vznikať nové regionálne rozdiely; keďže kríza spôsobená ochorením COVID-19 dokázala, že ostrovné hospodárstva sú voči takýmto udalostiam veľmi zraniteľné;

M. keďže často vysokú mieru nezamestnanosti na ostrovoch, ktorá má sklon byť vyššia ako vo vnútrozemí, vážne zhoršila kríza spôsobená ochorením COVID-19, pričom zasiahla najmä mladých ľudí;

N. keďže ostrovy a najvzdialenejšie regióny sú v prvej línii zmeny klímy, sú postihnuté stúpajúcou hladinou morí a pobrežnou eróziou, otepľovaním a acidifikáciou morí a oceánov, ako aj zvýšenou frekvenciou a rozsahom prírodných katastrof, ako sú cyklóny, sopečné erupcie, lesné požiare a búrky, záplavy, suchá a problémy s dezertifikáciou, ktoré môžu mať negatívny vplyv na poľnohospodárstvo a zásobovanie potravinami a môžu spôsobiť viaceré formy hospodárskych, sociálnych a environmentálnych škôd; keďže môžu byť vynikajúcimi laboratóriami pre rôzne procesy zelenej transformácie a mnohé sa snažia dosiahnuť energetickú sebestačnosť prostredníctvom energie z obnoviteľných zdrojov;

O. keďže ostrovy majú mnohé výhody, ktoré treba lepšie rozvíjať;

P. keďže ostrovy sú výnimočne bohaté na biodiverzitu a ostrovné ekosystémy; keďže ostrovné ekosystémy obzvlášť ohrozuje zmena klímy a keďže je potrebné chrániť ich;

Q. keďže na mnohých ostrovoch vnútrozemské oblasti zaostávajú za pobrežnými regiónmi, pokiaľ ide o hospodársky rozvoj a prístupnosť služieb;

R. keďže poľnohospodárske podniky na ostrovoch, z ktorých väčšina sú malé podniky, sú znevýhodnené svojou odľahlou polohou, ostrovnosťou, podmienkami životného prostredia, závislosťou od energie z pevniny, obmedzenou rozmanitosťou výroby v dôsledku miestnych a klimatických podmienok, vysokou závislosťou od miestnych trhov, klimatickou krízou, zhoršovaním životného prostredia, stratou biodiverzity a nedostatkom základnej infraštruktúry, ako sú cesty, zásobovanie pitnou vodou, odpadové hospodárstvo a digitálna a zdravotnícka infraštruktúra; keďže tieto štrukturálne problémy sú často zhoršené absenciou plne rozvinutých služieb všeobecného záujmu;

S. keďže ostrovy, a najmä najvzdialenejšie regióny, sú veľmi zraniteľné voči sociálno-ekonomickým krízam, ako aj prírodným katastrofám, ako sú extrémne poveternostné javy a sopečná aktivita; keďže javy, ako je pandémia ochorenia COVID-19, ktoré poľnohospodárom spôsobujú mimoriadne ťažkosti, zasahujú ostrovy tvrdšie vzhľadom na ich zemepisnú izoláciu a ťažkosti s prístupom k základným zásobám z vnútrozemia, ako je palivo alebo voda; keďže ostrovné územia Únie predstavujú 80 % európskej rozmanitosti, sú domovom mnohých európskych endemických druhov a môžu poskytovať útočisko druhom, ktoré sú ohrozené vyhynutím, a zároveň sú dôležitými zimoviskami, miestami medzizastávok alebo zhromaždiskami pre migrujúce vtáky, cicavce a bezstavovce okrem toho, že a predstavujú cennú časť krajiny a životného prostredia, ktorá si vyžaduje osobitnú ochranu;

T. keďže podstatná časť sociálno-ekonomického rozvoja ostrovov je založená na odvetviach s vysokou mierou sezónnosti, ako je to v prípade poľnohospodárstva a cestovného ruchu; keďže poľnohospodári v ostrovných regiónoch trpia najmä zníženou konkurencieschopnosťou, pretože musia znášať vysoké dopravné náklady a nemôžu využívať úspory z rozsahu, keďže pôda je na mnohých ostrovoch vzácnym zdrojom; keďže ostrovy EÚ budú musieť postupovať v súlade so stratégiou Z farmy na stôl, ktorá je neoddeliteľnou súčasťou Európskej zelenej dohody, s cieľom vytvoriť spravodlivé a zdravé systémy zásobovania potravinami šetrné k životnému prostrediu; keďže tieto regióny môžu byť značne znevýhodnené z dôvodu konkurencie zo strany krajín, ktoré nie sú členmi EÚ a ktoré často nedodržiavajú rovnaké výrobné normy v oblasti životného prostredia a bezpečnosti potravín a majú oveľa nižšie náklady práce;

U. keďže vplyv stratégie Z farmy na stôl na poľnohospodársku výrobu EÚ môže mať v týchto regiónoch vážne dôsledky vzhľadom na ich nízku konkurencieschopnosť voči dovozu zo zahraničia a na výzvy, ktorým čelia v oblasti diverzifikácie výroby;

V. keďže morská a suchozemská biodiverzita ostrovov je prevažne endemická, a teda zraniteľnejšia; keďže znečisťovanie morí a pobrežia, ako aj nadmerný a nezákonný, neohlásený a neregulovaný rybolov, ktoré majú značný vplyv na prostredie ostrova a veľmi vážne dôsledky pre zamestnanosť, odvetvie drobného rybolovu a miestne komunity, môžu byť pre ostrovy zdrojom obáv;

W. keďže najvzdialenejšie regióny a ostrovy majú potenciál pomôcť zabezpečiť udržateľnú budúcnosť pre Európu v strategických odvetviach, ako sú čistá energia, biodiverzita a ekologický cestovný ruch;

Charakteristiky a osobitosti ostrovov Európskej únie

1. uznáva ostrovný charakter ako trvalé štrukturálne znevýhodnenie; konštatuje, že preto treba vypracovať stratégie integrácie, aby ostrovy boli schopné čeliť výzvam a prekonávať prekážky, ktoré ich ostrovný charakter spôsobuje;

2. pripomína, že v článku 174 ZFEÚ sa uvádza, že Únia musí venovať osobitnú pozornosť aj európskym ostrovom;

3. zdôrazňuje, že hoci európske ostrovy čelia spoločným výzvam, vyznačujú sa rôznymi geografickými charakteristikami a inštitucionálnym usporiadaním, v dôsledku čoho je nevyhnutné prijať pružné riešenia, v ktorých sa tieto osobitosti budú zohľadňovať;

4. vyjadruje poľutovanie nad nedostatkom vízie EÚ pre európskej ostrovy a vyzýva na vypracovanie európskej vízie pre ostrovy a využívanie ich predností;

5. poukazuje na to, že v článku 349 ZFEÚ sa takisto uznáva ostrovný charakter medzi podmienkami obmedzujúcimi rozvoj deviatich najvzdialenejších regiónov a uvádza sa v ňom ostrovný charakter ako jedna z podmienok, ktoré zhoršujú ich štrukturálne krehkú sociálnu a hospodársku situáciu; pripomína, že v článku 349 ZFEÚ sa stanovujú osobitné opatrenia pre tieto najvzdialenejšie regióny; požaduje osobitné nariadenie pre najvzdialenejšie regióny o spoločnej organizácii trhov, aby sa mohli zohľadniť osobitné environmentálne, geografické a sociálne podmienky týchto území, na ktoré sa vzťahuje článok 349 ZFEÚ;

6. zdôrazňuje, že HDP a úroveň rozvoja európskych ostrovov sú už teraz pod priemerom Únie a krajín, do ktorých patria;

7. zdôrazňuje, že hlavné znevýhodnenia ostrovov spočívajú v ich geomorfologických a prírodných podmienkach; pripomína, že prírodné znevýhodnenia ostrovov sú vo všeobecnosti dvojité alebo trojité, a to ostrovný charakter, hornatý reliéf a ich miesto v súostroví;

8. pripomína, že v dôsledku ostrovného charakteru vznikajú štrukturálne problémy so závislosťou od námornej a leteckej dopravy, ktoré sú verejnými službami, od ktorých závisí každodenný život európskych občanov žijúcich na ostrove, a to z hľadiska dodatočných nákladov na dovoz a vývoz tovaru, surovín vrátane energetických komodít a spotrebiteľských produktov, ako aj z hľadiska prepravy osôb;

9. zdôrazňuje, že v prípade súostroví sú tieto ťažkosti znásobené dvojitým a niekedy až trojitým ostrovným charakterom;

10. zdôrazňuje deficit ostrovov z hľadiska obyvateľstva, surovín a zdrojov všetkých druhov a pripomína, že na mnohých ostrovoch je otázka prístupu k pitnej vode a sanitácii, najmä pre všetky domácnosti, kľúčová pre život obyvateľstva, rozvoj poľnohospodárstva, výrobu energie, udržateľnosť ostrovov a možnosti prijímania turistov;

11. zdôrazňuje, že izolácia spojená s ostrovným charakterom zahŕňa závislosť od trhov vnútrozemských a kontinentálnych oblastí a zvyšuje náklady na určité služby, ako je nakladanie s odpadom, ako aj na určitý tovar, najmä pokiaľ ide o malé ostrovy, ktoré vo veľkej miere závisia od dovozu;

12. zdôrazňuje, že hospodárstva ostrovov sa orientujú na primárny a terciárny sektor a že prílišná špecializácia ostrovov oslabuje hospodársku štruktúru tým, že ju robí zraniteľnejšou voči poklesom a krízam; vyjadruje obavy nad dlhodobým vývojom, ktorý môže na mnohých ostrovoch EÚ vytvoriť hospodárstvo výhradne založené na cestovnom ruchu, čo môže viesť k sezónnym problémom, ako sú rozdiely vo finančných zdrojoch medzi hlavnou a vedľajšou turistickou sezónou; zdôrazňuje preto potrebu diverzifikovať hospodárstvo ostrovov posilnením ich sekundárnych odvetví s cieľom dosiahnuť dobrú rovnováhu a rozmanitý trh práce;

13. so znepokojením berie na vedomie súčasné a dlhodobé vplyvy pandemickej krízy COVID-19, ktorá na ostrovoch Európskej únie v mnohých oblastiach zhoršuje už aj tak neistú situáciu; so znepokojením konštatuje, že z dôvodu izolácie a obmedzeného výberu v ostrovných oblastiach zohráva významnú úlohu neistoty zhoršovanie duševného zdravia;

14. zdôrazňuje, že následky krízy spôsobenej ochorením COVID-19 sú na mnohých ostrovoch a v najvzdialenejších regiónoch ešte výraznejšie ako na pevnine, čo dokazujú aj rastúce ceny námornej nákladnej dopravy, a že zhoršujú štrukturálne sociálne a hospodárske problémy, ktorými sa tieto regióny vyznačujú; konštatuje, že súčasné zvýšenia cien len posilnia tieto ťažkosti;

15. pripomína členským štátom, že Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti by mal byť zameraný na zníženie hospodárskych, sociálnych a územných rozdielov v rozvoji medzi ostrovmi a najvzdialenejšími regiónmi a najrozvinutejšími regiónmi; vyzýva Komisiu, aby pri predložení svojej správy o preskúmaní Európskemu parlamentu stanovila, či sa toto ustanovenie vykonáva v rámci národných plánov obnovy;

Výzvy a problémy európskych ostrovov

Zmena klímy a biodiverzita

16. zdôrazňuje, že biodiverzita na ostrovoch sa vyznačuje jedinečnými biogeografickými, fylogenetickými a funkčnými charakteristikami, že ostrovy sú domovom značného množstva svetovej biodiverzity a sú hostiteľmi veľkých hniezdiacich kongregácií dôležitých druhov, ale že zaznamenali aj neprimeranú stratu biodiverzity; zdôrazňuje, že cielené regionálne politiky a opatrenia, ako je koordinovanejšia technická pomoc na ochranu a obnovu jedinečnej biodiverzity ostrovov

a ochranu ich vzácnych prírodných zdrojov, ako je pôda a voda, s cieľom zabezpečiť ich poľnohospodársku produktivitu, najmä udržateľné tradičné výrobky, a zabezpečiť živobytie a zároveň pomôcť dosiahnuť cieľ Európskej zelenej dohody; vyzýva Komisiu a členské štáty, aby posilnili podporu poľnohospodárov zapojených do postupov podporujúcich biodiverzitu, a to aj prostredníctvom vyššej miery financovania a spolufinancovania;

17. zdôrazňuje, že mnohé ostrovy majú zraniteľné životné prostredie a endemickú morskú a suchozemskú biodiverzitu a že rozvoj cestovného ruchu, najmä na niektorých stredomorských ostrovoch, tento antropogénny tlak na biodiverzitu ešte zvyšuje;

18. požaduje cielené, udržateľné a účinné regionálne politiky a opatrenia pre ostrovy zamerané na posilnenie ich schopnosti chrániť a obnoviť svoju jedinečnú biodiverzitu, podporovať modré hospodárstvo zamerané na udržateľný cestovný ruch a rybolov a podporovať výskum morského dna; vyzýva Komisiu, aby posúdila vplyv zmeny klímy na ostrovy;

19. pripomína, že ostrovy sú v prvej línii zmeny klímy v dôsledku stúpajúcej hladiny morí a otepľovania a okysľovania morí a oceánov, výrazného vplyvu dezertifikácie a pribúdajúcich prírodných katastrof;

20. vyzýva Komisiu, aby preskúmala potrebu zlepšiť Fond solidarity Európskej únie s cieľom prispôsobiť ho novým okolnostiam a hrozbám, ako sú prírodné katastrofy alebo vplyv zmeny klímy, v záujme realistickejšieho riešenia následkov týchto javov;

21. vyzýva Komisiu, aby sa urýchlene zaoberala otázkou prispôsobenia existujúcich núdzových mechanizmov tak, aby mohli slúžiť na riešenie čoraz vážnejších prírodných katastrof, ako je erupcia sopky na ostrove La Palma (Španielsko), ktorá predstavuje bezprecedentnú sociálnu a hospodársku výzvu vyžadujúcu si primeranú reakciu na spôsobené škody;

22. so znepokojením berie na vedomie riziká spojené s nadmerným rybolovom a so znečisťovaním morí a pobrežia; žiada, aby sa v rámci Parížskej dohody a Európskej zelenej dohody vrátane právneho predpisu v oblasti klímy zaviedla osobitná podpora ostrovom nevyhnutná na to, aby sa stali primerane prispôsobivými, odolnými a predvídavými voči zmene klímy; žiada, aby sa na ostrovoch EÚ zaviedli nástroje na kompenzáciu nepriaznivého sociálneho vplyvu Európskej zelenej dohody;

23. požaduje analýzu stratégií prevencie rizík prírodných katastrof, opatrení na adaptáciu na zmenu klímy a regionálnych politík, aby sa zamedzilo rozvoju domov a infraštruktúry v pobrežných záplavových oblastiach alebo oblastiach náchylných na zosuvy pôdy;

Prístup k vode a vodné hospodárstvo

24. domnieva sa, že ostrovy môžu predstavovať užitočné laboratórium pre postupy udržateľnosti v odvetviach, ako sú čistá energia, obehové hospodárstvo, inteligentná mobilita, odpadové hospodárstvo a modré hospodárstvo; domnieva sa, že je potrebné najmä skrátiť dodávateľské reťazce s cieľom znížiť emisie z prepravy surovín a presadzovať obehové hospodárstvo, čo má veľký význam pre zvyšovanie konkurencieschopnosti a sebestačnosti ostrovov;

25. zdôrazňuje, že takmer všetky ostrovy zažívajú zvyšujúcu sa neistotu, pokiaľ ide o ich prírodné bohatstvo, najmä vodné zdroje; v tejto súvislosti vyzýva Komisiu, aby zmobilizovala dodatočné finančné prostriedky s cieľom poskytnúť lepšiu podporu ostrovným regiónom, pokiaľ ide o prístup k vode a hospodárenie s vodami a prijímanie spoločnej politiky pre hospodárenie s vodou;

26. zdôrazňuje potrebu presadzovať čistenie vôd, a najmä odpadových vôd, a zaručiť udržateľný vodný cyklus; pripomína, že odsoľovanie je často nákladné a neefektívne, pokiaľ ide o zabezpečenie úplnej dodávky vody na ostrove; pripomína aj problémy spojené s nakladaním s odpadom na ostrovných územiach, ktoré majú obmedzené zdroje, pokiaľ ide o skladovanie a spracúvanie odpadu, a to najmä uprostred turistickej sezóny, keď je produkcia odpadu vyššia; okrem toho zdôrazňuje strategickú úlohu obehového hospodárstva, ktoré sa musí rozšíriť tak, aby zahŕňalo zber a hospodársku recykláciu morského odpadu;

Utorok 7. júna 2022

Energetická transformácia

27. požaduje osobitné pravidlá a finančnú podporu zameranú na pomoc ostrovom pri dosahovaní cieľov klimatickej neutrality, pri súčasnom zohľadnení dodatočných nákladov spojených so sektormi, ako sú energia a doprava, ako aj vplyvu mobilných technológií na ich energetické systémy; uznáva, že sú potrebné proporcionálne veľmi vysoké investície na riadenie nestálych obnoviteľných zdrojov energie; vyzýva na zohľadnenie týchto nákladov v legislatívnom balíku Fit for 55;

28. zdôrazňuje potrebu legislatívneho balíka Fit for 55 a príležitosti, ktoré z neho vyplývajú; zastáva však názor, že konkrétne vykonávanie týchto legislatívnych opatrení by mala sprevádzať podpora hospodárskej, sociálnej a teritoriálnej súdržnosti, pretože ostrovy sa výhradne spoliehajú na leteckú a námornú dopravu,

29. žiada konkrétne kompenzačné opatrenia na kompenzáciu akýchkoľvek negatívnych následkov na hospodársku, sociálnu a územnú súdržnosť ostrovov pri prechode na čistejšie hospodárstvo a spoločnosť, ktoré môžu nastať v dôsledku ich závislosti od leteckého a námorného sektora;

30. domnieva sa, že dôkladné monitorovanie je dôležité na zabezpečenie toho, aby sa ostrovy v plnej miere začlenili do rozvoja zelenej námornej infraštruktúry; žiada, aby sa ostrovy určili za prioritu pri rozvoji infraštruktúry zameranej na dekarbonizáciu vzduchu a námornej dopravy; zdôrazňuje, že v dôsledku štrukturálnych nevýhod ostrovov sú ich občania a podniky väčšmi vystavení nárastu cien;

31. poukazuje na to, že ostrovy z dôvodu svojej malej veľkosti a izolovaných energetických systémov čelia značným výzvam, pokiaľ ide o dodávku energie, keďže vo všeobecnosti závisia od dovozu fosílnych palív na účely výroby energie, dopravy a vykurovania;

32. domnieva sa, že využívanie energie z obnoviteľných zdrojov vrátane prílivovej energie by malo byť prioritou, ktorá prinesie podstatné výhody ostrovom, pričom zohľadňuje potreby miestnych komunít vrátane zachovania tradičnej architektúry ostrovov a ich miestneho biotopu; vyzýva preto na podporu rozvoja širokej škály obnoviteľných zdrojov energie v závislosti od geografických prvkov ostrovov; víta programy v oblasti čistého vodíka, ktoré sa na ostrovoch začali objavovať;

33. žiada, aby sa pre všetky európske ostrovy stanovil cieľ energetickej sebestačnosti na základe obnoviteľných zdrojov energie, ktorý sa podporí potrebnými finančnými zdrojmi a bude sa k nemu pristupovať postupným zrušením fosílnych palív a zavedením opatrení na zvýšenie potenciálu energie z udržateľných a obnoviteľných zdrojov; žiada dodatočný výskum s cieľom zvýšiť cenovú dostupnosť morských obnoviteľných zdrojov energie a ich vhodnosť vzhľadom na geografické prvky rôznych morských oblastí;

34. zdôrazňuje, že v záujme dosiahnutia účinnej environmentálnej transformácie je nevyhnutné posilniť administratívnu kapacitu miestnych inštitúcií európskych ostrovov a rozvíjať ich potenciál ako faktorov hospodárskej, sociálnej a územnej konkurencieschopnosti a ako podporovateľov správania občanov šetrného voči klíme; pripomína, že tento prechod závisí aj od spoľahlivých politík a iniciatív v oblasti výskumu a inovácií, ktoré podporujú spoluprácu medzi miestnymi zainteresovanými stranami a zároveň podporujú širšie využívanie výskumných zariadení na ostrovných územiach;

35. pripomína členským štátom, že ich národné plány transformácie, ktoré sú stanovené v rámci Fondu na spravodlivú transformáciu, musia zahŕňať osobitnú štúdiu a analýzu týkajúcu sa každého z ich ostrovov;

Hospodársky a sociálny rozvoj

36. zdôrazňuje význam podpory miestnej hospodárskej štruktúry európskych ostrovov, najmä mikropodnikov a malých a stredných podnikov (ďalej len „MSP“);

37. vyzýva členské štáty, aby využívali prostriedky z fondov Európsky sociálny fond plus (ESF+) a Európsky fond regionálneho rozvoja na podporu vytvárania kvalitných pracovných miest, podporu lepšej rovnováhy medzi pracovným a súkromným životom a zabezpečenie pracovných príležitostí v regiónoch, ktorým hrozí vyľudňovanie, s osobitným dôrazom na lepšiu účasť žien na trhu práce; zdôrazňuje význam poradenských služieb, celoživotného vzdelávania a programov na rekvalifikáciu a zvyšovanie kvalifikácie pracovníkov vo všetkých vekových kategóriách;

38. požaduje naliehavé opatrenia na obmedzenie vyľudňovania ostrovov, ako aj úniku mozgov a zručností a na zlepšenie kvality života a to aj zlepšovaním dostupnosti pre zraniteľné skupiny, podporou miestnych podnikov a ochranou pracovných miest a riešenie starnutia obyvateľstva; vyzýva takisto na stimulovanie rozvoja zariadení, ktoré sa venujú vzdelávaniu, profesionálnemu školeniu, zvyšovaniu zručností, inovatívnemu a udržateľnému podnikaniu a vytváraniu pracovných miest pre obyvateľov ostrova, a to najmä pre ženy, u ktorých je miera nezamestnanosti vyššia ako u mužov na takmer všetkých ostrovoch EÚ a u mladých ľudí;

39. zdôrazňuje potrebu rozšíriť dohodu Rady zo 7. decembra 2021 o aktualizácii pravidiel EÚ o sadzbách DPH podľa potreby na všetky ostrovné oblasti v EÚ;

40. poukazuje na to, že kríza spôsobená ochorením COVID-19 odhalila nedostatky v oblasti zdravia na mnohých európskych ostrovoch; zdôrazňuje preto význam rozvoja a zlepšovania zdravotnej infraštruktúry, prístupu k starostlivosti a poskytovania podpory s cieľom nabádať zdravotníckych pracovníkov, aby vykonávali svoju činnosť najmä na najvzdialenejších ostrovných územiach;

41. zdôrazňuje, že je potrebné, aby sa na miestnej úrovni podporovala úzka spolupráca, mobilita a výmena vedomostí medzi vzdelávacími, výskumnými a technologickými a inovačnými inštitúciami, podnikmi a jednotlivými občanmi; vyzýva preto Komisiu, aby zabezpečila, že obyvatelia európskych ostrovov, najmä tých, ktoré sú od vnútrozemia Európy najvzdialenejšie, sa budú môcť plne a rovnocenne zúčastňovať na európskych programoch mobility, ako sú Erasmus+, Európsky zbor solidarity, DiscoverEU a budúci program ALMA;

42. pripomína význam programov EÚ, ako je záruka pre mladých ľudí; vyzýva členské štáty, aby urýchlene zaviedli tento program v úzkom súlade s fondmi EÚ, ako je ESF+, s cieľom riešiť situáciu mladých ľudí, ktorí nie sú zamestnaní, ani nie sú v procese vzdelávania alebo odbornej prípravy, s osobitným dôrazom na osoby žijúce vo vidieckych oblastiach a regiónoch s prírodnými alebo demografickými obmedzeniami na ich trhoch práce, vrátane ostrovov, s cieľom zabezpečiť, aby všetci mladí ľudia vo veku do 30 rokov dostali kvalitnú ponuku zamestnania, ďalšieho vzdelávania, odborného vzdelávania alebo odbornej prípravy, boli schopní rozvíjať zručnosti potrebné pre pracovné príležitosti v širokej škále odvetví, alebo aby im bola ponúknutá platená učňovská príprava alebo stáž do štyroch mesiacov od momentu, keď sa stali nezamestnanými alebo ukončili formálne vzdelávanie;

43. víta úsilie o to, aby bola záruka pre mladých ľudí inkluzívnejšia a aby sa zabránilo akejkoľvek forme diskriminácie vrátane diskriminácie mladých ľudí žijúcich v odľahlých, vidieckych alebo znevýhodnených mestských oblastiach alebo v zámorských územiach a ostrovných regiónoch;

Kultúra

44. považuje kultúru a rozvoj kultúrneho sektora na ostrovoch za zásadné; domnieva sa, že kultúrne a jazykové identity ostrovov sa musia chrániť a podporovať, a to aj vo vzdelávacej oblasti, pretože prispievajú k zhodnocovaniu ostrovov a celej EÚ na všetkých úrovniach;

45. vyzýva Komisiu, aby vyhlásila rok 2024 za Európsky rok ostrovov;

Poľnohospodárstvo a rybárstvo

46. vyzýva Komisiu, aby posúdila potrebu nariadenia, ktorým sa stanovia osobitné opatrenia v oblasti poľnohospodárstva pre všetky ostrovy na úrovni NUTS 2 a NUTS 3 s cieľom dosiahnuť potravinovú sebestačnosť a zvýšiť konkurencieschopnosť ich výrobkov, a to bez toho, aby boli dotknuté existujúce nástroje, ako je program možností osobitne súvisiacich s odľahlosťou a ostrovným charakterom (POSEI) a nariadenie, ktorým sa stanovujú osobitné opatrenia v oblasti poľnohospodárstva v prospech menších ostrovov v Egejskom mori ([10]);

47. požaduje opatrenia zamerané na odstránenie hospodárskych rozdielov medzi vnútrozemskými oblasťami a pobrežnými regiónmi, ktoré sa veľmi často vyskytujú na ostrovných územiach;

([10]) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 229/2013 z 13. marca 2013 o osobitných opatreniach v oblasti poľnohospodárstva v prospech menších ostrovov v Egejskom mori (Ú. v. EÚ L 78, 20.3.2013, s. 41).

Utorok 7. júna 2022

48. poznamenáva, že poľnohospodárske a potravinárske ostrovné výrobky majú vzhľadom na špecifické mikroklimatické a topografické podmienky ostrovov jedinečnú kvalitu; zdôrazňuje, že je potrebné podporovať spotrebu poľnohospodárskych výrobkov z ostrovných a okrajových regiónov prostredníctvom politiky súdržnosti; naliehavo vyzýva Komisiu a členské štáty, aby vypracovali udržateľné riešenia, pokiaľ ide o prepravu poľnohospodárskych výrobkov medzi väčšinou ostrovov a pevninou; zastáva názor, že sa tým zvýši konkurencieschopnosť najmä menších ostrovov a posilní postavenie malých poľnohospodárov;

49. trvá na tom, že je potrebné zvyšovať na ostrovoch udržateľný rozvoj poľnohospodárstva, lesného hospodárstva a ochrany, chovu hospodárskych zvierat, akvakultúry a udržateľného rybolovu, miestnej výroby a modrého hospodárstva, a to v rámci ekologických limitov a s náležitým zreteľom na zdravé suchozemské a morské prostredie a aj prostredníctvom programov európskej spolupráce; domnieva sa, že je potrebné posilniť podporu EÚ v oblasti modernizácie poľnohospodárskej činnosti na ostrovoch, a to aj prostredníctvom podpory presného poľnohospodárstva, aby sa týmto regiónom pomohlo splniť ciele zelenej dohody;

50. poukazuje na to, že rozdiely v rozvoji ostrovných vidieckych oblastí ešte viac prehlbuje skutočnosť, že väčšina ostrovov, ktoré nemajú dynamické mestá, nemôžu profitovať z presahovania mestského financovania; konštatuje, že to vedie k zníženiu konkurencieschopnosti, najmä pokiaľ ide o schopnosť MSP skúmať úspory z rozsahu;

51. zdôrazňuje význam priestorového plánovania s dôrazom na efektívne a účinné využívanie pôdy;

52. zdôrazňuje, že je dôležité zapojiť ľudí vo vidieckych a vzdialených oblastiach a zabezpečiť, aby príležitosti na zvyšovanie úrovne zručností a rekvalifikáciu boli prístupnejšie a navrhnuté pre ľudí pracujúcich v oblasti poľnohospodárstva, rybárstva, lesného hospodárstva a na iných pracovných miestach v týchto regiónoch a poskytnúť im zelené, digitálne a ďalšie potrebné zručnosti na lepšie využitie súčasných a budúcich príležitostí, ktoré ponúka zelené a modré hospodárstvo, a umožniť im významne prispievať k ochrane životného prostredia;

53. zdôrazňuje nedostatok udržateľných riešení v oblasti prepravy poľnohospodárskych výrobkov medzi väčšinou ostrovov a pevninou a v oblasti vývozu poľnohospodárskych výrobkov z ostrovov a ich dovozu na ostrovy a vyzýva Komisiu a členské štáty, aby vo svojich plánoch rozvoja ostrovov v EÚ podporili inovačné projekty ekologickejších prepravných spojení;

54. vyzýva členské štáty, aby využili všetky nástroje dostupné v rámci politiky súdržnosti a identifikovali a presadzovali príležitosti na komplementárnosť a synergie medzi rôznymi európskymi politikami a fondmi s cieľom posilniť potravinovú bezpečnosť a zvýšiť sebestačnosť ostrovov, a to aj presadzovaním využívania energie z obnoviteľných zdrojov, a začleniť ich do prechodu na udržateľné, obehové potravinové systémy a inteligentné vidiecke oblasti, čím sa geografické znevýhodnenia premenia na príležitosti; zastáva názor, že podpora úlohy ostrovov v udržateľnom potravinovom reťazci prostredníctvom nástrojov politiky EÚ vrátane politiky súdržnosti by mohla priniesť ďalšie pracovné príležitosti a zastaviť trend vyľudňovania ostrovných regiónov;

55. zdôrazňuje potrebu podporovať rentabilné a k životnému prostrediu šetrné krátke dodávateľské reťazce a rozvoj odvetvia poľnohospodárstva, ktoré uprednostňuje tradičné výrobky s vysokou pridanou hodnotou, miestnu spotrebu a zelené riešenia, a prispieva k dosiahnutiu potravinovej nezávislosti;

56. zdôrazňuje potrebu ďalšieho vykonávania deklarácie Cork II o lepšom živote vo vidieckych oblastiach s cieľom zamyslieť sa nad súčasnými výzvami a príležitosťami, ktorým čelia európske ostrovy; žiada, aby sa v dlhodobej vízii pre vidiecke oblasti osobitne zohľadňovali špecifiká najvzdialenejších regiónov a ostrovov v Egejskom mori; vyzýva Komisiu, aby počas procesov regionálneho plánovania presadzovala ostrovné politiky s cieľom podporiť udržateľné poľnohospodárstvo, výrobu potravín, agroturistiku, modré hospodárstvo a prepojenosť, a to aj prostredníctvom financovania, ktoré dopĺňa Európsky poľnohospodársky fond pre rozvoj vidieka (EPFRV), riešenia zmeny klímy, ochrany biodiverzity, zavedenia obehového hospodárstva a prechodu na energiu z obnoviteľných zdrojov; naliehavo ju tiež vyzýva, aby posúdila skutočné náklady spojené s ostrovným charakterom a dvojitým ostrovným charakterom súostroví a zohľadnila pritom slabé aj silné stránky ostrovov, najmä najvzdialenejších regiónov; domnieva sa, že v politike súdržnosti

EÚ by sa mali zohľadniť skutočné náklady spojené s ostrovným charakterom pre ostrovné regióny, pričom by sa súčasne malo vykonať posúdenie vplyvu iniciatív a opatrení EÚ na ostrovoch na základe aktuálnych a harmonizovaných údajov; zdôrazňuje, že stredisko pre monitorovanie vidieka predstavuje pre ostrovné územia jedinečnú príležitosť získavať primerané a aktuálne vysokokvalitné údaje zamerané okrem iného na prístup k pôde, čím sa vytvorí základ komplexného poľnohospodárskeho a hospodárskeho rozvoja ostrovov;

57. domnieva sa, že živé zvieratá by sa mali naďalej prepravovať po mori vzhľadom na veľkú závislosť poľnohospodárskych odvetví niektorých ostrovov od vývozu, a to najmä najmenších ostrovov, ktoré nemôžu prepravovať jatočné telá zvierat v dôsledku svojej malej rozlohy a z toho vyplývajúcej nedostatočnej infraštruktúry;

58. domnieva sa, že je potrebné posilniť podporu EÚ v oblasti modernizácie poľnohospodárskej činnosti na ostrovoch, a to aj prostredníctvom podpory presného poľnohospodárstva, aby sa týmto regiónom pomohlo splniť ciele zelenej dohody;

59. konštatuje však, že keďže stratégia „z farmy na stôl“ ďalej obmedzuje používanie výrobkov na ochranu rastlín v Únii, musí brať do úvahy aj špecifiká tropických a subtropických plodín v najvzdialenejších regiónoch a obmedziť prístup na trhy Únie pre produkty, ktoré nespĺňajú normy Únie;

60. domnieva sa, že s osobitným dôrazom na najvzdialenejšie regióny je potrebné usilovať sa o súdržnosť EÚ prostredníctvom: posilnenia článku 349 ZFEÚ najmä konsolidáciou *acquis* EÚ uplatniteľných v týchto regiónoch; zachovania a posilnenia programu POSEI a jeho rozpočtu, a to najmä transpozíciou tohto programu do ďalších odvetví nad rámec poľnohospodárstva, ako sú rybárstvo, doprava, cestovný ruch a iné; a zabezpečenia diferencovaného zaobchádzania s výrobkami najvzdialenejších regiónov počas opätovných rokovaní o všetkých dohodách o hospodárskom partnerstve a voľnom obchode a plnej ochrany citlivých poľnohospodárskych výrobkov, ako sú banány, paradajky, cukor a mlieko, počas týchto rokovaní;

61. žiada, aby sa prostredníctvom programu POSEI posilnili osobitné mechanizmy v rámci SPP, aby sa umožnilo zníženie závislosti najvzdialenejších regiónov od dovozu poľnohospodárskych a agropotravinárskych výrobkov, posilnila sa potravinová bezpečnosť a schopnosť prístupu týchto regiónov na svoje trhy, či už na ich území alebo na trhy Únie; v tomto zmysle požaduje zvýšenie rozpočtu programu POSEI od roku 2027, aby sa uspokojili rastúce potreby a rozvoj miestnej výroby v týchto odľahlých a ostrovných regiónoch s výraznými dodatočnými výrobnými nákladmi;

62. vyzýva Komisiu, aby zachovala dlhodobú mieru spolufinancovania pre najvzdialenejšie regióny na úrovni 85 % pre EPFRV s cieľom zabezpečiť sociálno-ekonomický rozvoj týchto území, a tým zmierniť problémy vyplývajúce z ich odľahlej polohy;

63. požaduje prísne dodržiavanie európskych environmentálnych a sociálnych noriem vzťahujúcich sa na tropický tovar z krajín mimo EÚ a žiada systematické dovozné kvóty na tropické produkty z týchto krajín, a to na základe existujúcich obchodných tokov; domnieva sa, že by sa mali zaviesť osobitné mechanizmy dohľadu a sankcií s cieľom kontrolovať dodržiavanie týchto podmienok; odporúča zaviesť zásadu „dodržiavania predpisov“ pri dovoze z krajín mimo EÚ, najmä pokiaľ ide o ekologické výrobky;

64. uznáva, že pobrežné regióny a najvzdialenejšie regióny sú historicky závislé od rybárstva a mali by využívať finančnú podporu s cieľom konsolidovať pracovné miesta v odvetví rybárstva a rozvíjať nové odvetvia, ako aj vytvárať nové pracovné miesta, najmä v maloobjemovom rybolove; vyzýva členské štáty, aby zaviedli cielené politiky na ochranu existujúcich pracovných miest, vytváranie rozmanitých nových pracovných miest a na podporu digitalizácie; zdôrazňuje, že je dôležité predchádzať akejkoľvek diskriminácii na trhu práce a chrániť a podporovať zraniteľné a znevýhodnené skupiny; podporuje kombinované využívanie európskych štrukturálnych a investičných fondov na vytváranie synergií a zároveň na predchádzanie duplicite;

65. je veľmi znepokojený fyzickým a duševným zdravím pracovníkov v odvetví rybárstva, ktoré je často ohrozené nielen prirodzenou nebezpečnosťou práce na otvorenom mori, ale tiež používaním plavidiel, ktoré už nespĺňajú súčasné bezpečnostné predpisy, čím sa zvyšuje ich vystavenie pracovným úrazom, a to aj vážnym úrazom; vyzýva preto príslušné orgány, aby všetkým pracovníkom v tomto odvetví zaistili bezpečné a dôstojné pracovné podmienky, ako aj rovnaké

podmienky a spravodlivú hospodársku súťaž medzi rybárskymi spoločnosťami na celom svete bez toho, aby sa znížili európske normy; vyzýva členské štáty, aby poskytovali primeranú podporu na zlepšenie bezpečnosti flotily a pracovných podmienok v súlade s požiadavkami environmentálnej udržateľnosti a s osobitným zameraním na maloobjemový rybolov, najmä v ostrovných a najvzdialenejších regiónoch, v ktorom je priemerný vek plavidiel omnoho vyšší ako v priemyselnom rybolove; víta iniciatívu Komisie usilovať sa o dosiahnutie dohody o bezpečnosti rybárskych plavidiel;

Cestovný ruch

66. konštatuje, že sektor cestovného ruchu je hlavným prispievateľom k hospodárskemu rastu ostrovných regiónov z hľadiska príjmov a pracovných miest; vyzýva preto Komisiu, aby udržateľnému cestovnému ruchu na ostrovoch poskytla osobitnú dodatočnú finančnú podporu, čím by vyriešila problém sezónneho cestovného ruchu a podporila inovatívne pilotné projekty zamerané na presadzovanie ekologickejších a digitálnych riešení v súlade s cieľmi Európskej zelenej dohody a aby pomohla ostrovom, ktoré sú mimoriadne závislé od cestovného ruchu, pri diverzifikovaní ich hospodárstiev; vyzýva ďalej Komisiu, aby zaviedla európsku značku udržateľného cestovného ruchu, ktorá by umožnila oceniť prednosti a úsilie ostrovov a ostrovných regiónov v tejto oblasti;

67. zdôrazňuje, že je potrebné posilniť prístup integrovaného územného rozvoja ostrovov, ako napríklad integrované územné investície a miestny rozvoj vedený komunitou, ako aj iniciatívy, ako sú inteligentné dediny a európske centrá digitálnych inovácií, s cieľom podporiť udržateľné poľnohospodárstvo a potravinársku výrobu s osobitným dôrazom na postupy šetrné k životnému prostrediu, ako aj udržateľnú agroturistiku; zdôrazňuje význam podpory inteligentného využívania energie a vody s cieľom zabezpečiť, aby ostrovy čo najlepšie využili svoje obmedzené zdroje;

Prístup k verejných službám

68. vyzýva na rozvoj a zlepšenie dopravnej infraštruktúry ostrovov, s cieľom posilniť udržateľnú dopravu, a na podporu modernizácie a ekologizácie cestnej, leteckej a prístavnej infraštruktúry, pričom sa zabezpečí sociálne spravodlivá transformácia; žiada najmä o podporu ekologickej verejnej a súkromnej dopravy;

69. žiada, aby sa uprednostnili väčšie investície do základnej infraštruktúry, aby sa zlepšil prístup všetkých domácností k pitnej vode a sanitárnym službám;

70. zdôrazňuje, že treba zabezpečiť územnú kontinuitu všetkých ostrovov prostredníctvom udržateľnej námornej a leteckej dopravy, pričom treba prísne dbať na to, aby sa zabránilo monopolným situáciám, s výnimkou prípadov nedostatku pravidelných dopravných služieb v situácii voľnej hospodárskej súťaže, ktoré si vyžadujú uzatváranie dohôd o službách vo verejnom záujme; zdôrazňuje význam zníženia dopravných nákladov pre cestujúcich a tovar, a to aj znížením cien cestovného pre obyvateľov, a zaistiť bezpečnosť a primeranosť pozemných mostov a cestných spojení;

71. vyzýva Komisiu, aby dohliadla na to, že pracovný program Nástroj na prepájanie Európy 2021 – 2023 a európske programy spolupráce prispejú k územnej prístupnosti ostrovov; konštatuje, že zlepšenie prístupnosti ostrovov a rozvoj udržateľných dopravných spojení s nimi a medzi nimi má zásadný význam pre ich rozvoj a poskytovanie základných verejných služieb, ako je vzdelávanie, zdravotná a sociálna starostlivosť; domnieva sa, že takéto zlepšenia by sa nemali obmedzovať na pevninu, prípadne na členské štáty EÚ;

72. zdôrazňuje význam zlepšenia zdravotníckej infraštruktúry, posilnenia služieb telemedicíny a telepsychiatrie a zlepšenia poskytovania primárnej zdravotnej starostlivosti a prístupu k liekom na európskych ostrovoch, a to najmä v súvislosti s pandemickou krízou COVID-19;

73. zdôrazňuje, že rovnaké príležitosti pre všetkých sú kľúčové, a vyzýva Komisiu a členské štáty, aby za prioritu stanovili odstránenie nedostatkov v oblasti digitálnych zručností tým, že zabezpečia, aby zraniteľné regióny vrátane vidieckych a odľahlých oblastí a znevýhodnených občanov mali prístup k digitálnemu vzdelávaniu a odbornej príprave, minimálnemu požadovanému hardvéru, rozsiahlemu prístupu k internetu a digitálnej podpore a iným nástrojom technologického vzdelávania; zdôrazňuje, že týmto kategóriám osôb sa musí poskytovať podpora, aby nadobudli digitálne zručnosti, ktoré potrebujú, aby prosperovali a aby sa zabránilo nerovnostiam, pričom sa zabezpečí, že sa na nikoho nezabudne;

74. zdôrazňuje, že digitalizácia a efektívna digitálna pripojiteľnosť pre ostrovy sú najvyššou prioritou, najmä s cieľom prispieť k prekonaniu geografických nevýhod, ktorým čelia, a zlepšiť poskytovanie digitálnych technológií a infraštruktúr, vzdelávania a služieb odbornej prípravy, ako aj elektronického zdravotníctva vrátane telemedicíny a telepsychiatrie a ďalších základných vládnych služieb pre občanov a MSP, ktoré majú pozitívny vplyv na podnikateľské stratégie a operácie;

75. zdôrazňuje význam zachovania digitálnych infraštruktúr, ktoré ostrovy EÚ spájajú so zvyškom sveta, najmä vyčlenením dostatočných európskych finančných prostriedkov na náhradu zastaraných podmorských káblov;

76. domnieva sa, že najmä na malých ostrovoch je pre MSP ťažké ľahko získať prístup ku všetkým informáciám o podpore podnikania, k rozvoju zručností a príležitostiam financovaným EÚ; požaduje v tejto súvislosti silnejšiu finančnú podporu, ako aj zabezpečenie zlepšených informačných stretnutí, poradenských služieb a prispôsobenej odbornej prípravy;

Migrácia

77. konštatuje, že niektoré ostrovy čelia vysokým počtom migrantov, ktoré niekedy výrazne presahujú počet miestnych obyvateľov, a že nemajú možnosť poskytnúť potrebné ubytovanie a pomoc;

78. upozorňuje na osobitný a neprimeraný tlak na azylové a prijímacie systémy na ostrovoch, na okrajových ostrovoch a v najvzdialenejších regiónoch; žiada, aby sa v európskom akčnom pláne pre ostrovy uznala uvedená realita azylu a migrácie, ktorá si vyžaduje koordinované riešenia na európskej úrovni, ktoré rešpektujú blaho a dôstojnosť jednotlivca a zároveň riešia tlak;

Prehodnotenie režimov štátnej pomoci a opatrenia zamerané na vyrovnanie nedostatočného rozvoja

79. žiada Komisiu, aby vypracovala analýzu objemu štátnej pomoci udelenej podnikom so sídlom na ostrovoch EÚ; domnieva sa, že je napriek úsiliu vynaloženému Európskou úniou a členskými štátmi nevyhnutné určiť, či a do akej miery by mali podniky nachádzajúce sa na ostrovných územiach prospech z takýchto opatrení, a prehodnotiť zodpovedajúcim spôsobom štátne pravidlá; v tejto súvislosti zdôrazňuje význam pružnejšej štátnej pomoci pre spoločnosti leteckej a námornej dopravy na týchto ostrovných územiach vzhľadom na ich úplnú závislosť od týchto druhov dopravy;

80. žiada, aby každá budúca revízia právneho rámca štátnej pomoci podliehala posúdeniu vplyvu založenému na špecifických ukazovateľoch, ktoré umožňujú posúdiť zaostávanie hospodárstiev ostrovných regiónov z hľadiska konkurencieschopnosti, a to aj vzhľadom na následky balíka Fit for 55 na tieto územia, a navrhnúť osobitný degresívny režim pre ostrovné územia, keď sa 31. decembra 2021 skončí platnosť mimoriadnych opatrení stanovených v dočasnom rámci štátnej pomoci;

81. vzhľadom na ich osobitný charakter požaduje vytvorenie podkategórie „ostrovy“, pokiaľ ide o uplatňovanie pravidiel regionálnej štátnej pomoci na obdobie 2021 – 2027 a zrušenie zvýšenie stropu takzvaného nariadenia de minimis pre európske ostrovy a najvzdialenejšie regióny, pri prekročení ktorého je potrebný súhlas Komisie;

82. zdôrazňuje potrebu pružnejšieho prístupu s cieľom zabezpečiť efektívnejšie využívanie európskych finančných prostriedkov na ostrovných územiach a v najvzdialenejších regiónoch bez toho, aby boli dotknuté príslušné normy kvality a postupy monitorovania;

83. konštatuje, že súčasné pravidlo de minimis obmedzuje konkurencieschopnosť a spôsobuje ťažkosti na európskych ostrovoch a najvzdialenejších regiónoch; domnieva sa, že ostrovy EÚ by sa mali vyňať z uplatňovania stropov pravidla de minimis, aby boli menej znevýhodnené; okrem toho vyzýva Komisiu, aby upravila pravidlá štátnej pomoci s cieľom zabezpečiť, aby sa dotácie na nápravu ostrovného charakteru nepovažovali za štátnu pomoc, ale za kompenzáciu s cieľom zabezpečiť rovnaké postavenie európskych ostrovov a najvzdialenejších regiónov s ich kontinentálnymi partnermi;

84. požaduje, aby sa opätovne posúdilo kritérium vzdialenosti (150 km) používané na účely zaradenia ostrovov medzi hraničné regióny, ktoré spĺňajú kritériá financovania na základe programov cezhraničnej spolupráce v rámci cieľov územnej spolupráce politiky súdržnosti alebo v rámci európskej susedskej politiky s prihliadnutím na situáciu ostrovov; domnieva sa, že v prípade potreby zavedenia určitého druhu obmedzenia by bolo pre ostrovné regióny vhodnejšie, aby sa podmienka týkajúca sa cezhraničného územia uplatňovala na úrovni morskej oblasti;

Osobitná politika EÚ prispôsobená ostrovom

85. zdôrazňuje, že nedostatočné štatistické údaje o ostrovoch bránia vytvoreniu cielených politík; vyzýva Komisiu, aby vytvorila Európsky inštitút pre znevýhodnené územia, súvisiaci s článkom 174 ZFEÚ ktorý bude zodpovedný za zber spoľahlivých a agregovaných štatistických údajov vrátane údajov roztriedených podľa rodu, ktoré sa budú pravidelne aktualizovať s použitím harmonizovaných kritérií, na všetkých administratívnych úrovniach; vyzýva Komisiu, aby zlepšila zber štatistických údajov o európskych ostrovoch a zaviedla overovanie územnej vhodnosti pri posudzovaní vplyvu návrhov, s cieľom vypracovať zacielené politiky a posúdiť, akým spôsobom by navrhované právne predpisy ovplyvnili občanov a podniky pôsobiace v rôznych regiónoch;

86. poukazuje na to, že nie na všetky ostrovy sa v súčasnosti vzťahujú právne predpisy EÚ o územnej klasifikácii; vyzýva Komisiu, aby začala diskusiu o tejto otázke s cieľom zahrnúť ostrovy do spoločnej nomenklatúry územných jednotiek pre štatistické účely a aby zvážila vytvorenie programu podobného európskej mestskej iniciatíve na podporu partnerstiev medzi európskymi ostrovmi s cieľom zaviesť inovatívne prístupy k problémom špecifickým pre ostrovy, vymieňať si najlepšie postupy a realizovať riešenia, ktoré sú prospešné pre občanov a podniky;

87. vyzýva Komisiu, aby zohľadnila štúdie, ktoré už vypracovali európske ostrovy, o problémoch a dodatočných nákladoch spojených s ostrovným charakterom a aby vypracovala interdisciplinárne analýzy týkajúce sa demografických, geografických, hospodárskych, sociálnych a environmentálnych charakteristík ostrovných území, aby sa zabezpečilo, že tieto regióny nebudú trpieť žiadnou ďalšou konkurenčnou nevýhodou súvisiacou s ich geografickou situáciou;

88. požaduje vyčlenenie dodatočných finančných prostriedkov na pomoc európskym ostrovom prekonať výzvy a nerovnosti, ktorým čelia, na úhradu dodatočných nákladov spojených s európskymi ostrovmi v rámci budúcej politiky súdržnosti; navrhuje rozšírenie ostrovného kontaktného miesta vytvorením osobitnej skupiny pre ostrov v rámci Generálneho riaditeľstva pre regionálnu a mestskú politiku Komisie;

89. vyzýva Komisiu, aby zvážila pridelenie rozpočtových prostriedkov na základe HDP na obyvateľa s cieľom odstrániť rozdiely medzi ostrovmi;

Pakt ostrovov a európsky akčný plán pre ostrovy

90. žiada Komisiu, aby dynamicky posúdila článok 174 ZFEÚ a aby vychádzala z tohto článku pri skutočnom Európskom programe pre ostrovy a aby na základe tejto správy vytvorila európsku stratégiu pre ostrovy, ktorá bude reagovať na miestne potreby a situáciu a v ktorej sa zohľadnia osobitosti všetkých morských oblastí Európskej únie; vyzýva Komisiu, aby vypracovala štúdiu o rôznych situáciách ostrovných území a zvážila stratégiu pre ostrovy s konkrétnymi návrhmi;

91. požaduje čo najskoršie vypracovanie paktu ostrovov a jeho vykonávanie za účasti hlavných zainteresovaných strán, konkrétne národných, regionálnych a miestnych orgánov, hospodárskych a sociálnych subjektov, občianskej spoločnosti, akademickej obce a mimovládnych organizácií na základe modelu paktu miest a budúceho vidieckeho paktu;

92. zdôrazňuje, že dialóg s ostrovnými komunitami a medzi nimi je nevyhnutný na podporu blízkosti k európskemu projektu, budovanie mostov medzi kultúrami, vyvolanie záujmu o rozhodovacie procesy a podporu budovania samotnej Európskej únie;

o

o o

93. poveruje svoju predsedníčku, aby postúpila toto uznesenie Rade, Komisii, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru, Výboru regiónov a národným a regionálnym parlamentom členských štátov.